

Beykoz İlçesinde Erken Cumhuriyetten Günümüze Salon Sporlarının Gelişimi*

Murat TERLEMEZ¹, Rıza Tayfur ÖZKAN²

ÖZET

Amaç: Çalışmada, Beykoz'un tarih sahnesinde yerini almasıyla, çok eski dönemlere dayanan bu güzide ilçede salon sporlarının önemi incelemeye konu olmuştur.

Yöntem: Çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Tarihi Osmanlı Dönemine kadar uzanan Beykoz'un geçmişinde önemli bir yer tutan Ahmet Mithat Efendi, ilçenin spor faaliyetlerine ön ayak olan kişi olmuştur. Bu spor faaliyetleri, her ne kadar dernek ve kulüp bazında gerçekleştirilmiş olsa da 1900'lü yıllarda Beykoz halkı amatör olarak da çoğu spor dalları ile ilgilenmişlerdir. Salon sporlarından basketbol, voleybol, atletizm, boks, yüzme, fitness ve cimnastik Beykoz'da spor tarihi bakımından yerlerini almışlardır.

Sonuç: Günümüzde ise; spor tesisleri verimliliği ve sürdürülebilirliğinin ortaya koyulacak bilimsel çalışmalarla oluşabileceği, bu konuda tesislerin ihtiyaca göre revizyonu, entegrasyonu ve butik tesisleşme yapısının önemine vurgu yapılmıştır. Toplum sağlığının gelişimi için farklı spor branşlarının etkisi aşikardır. Dünya'da gelişmekte olan salon sporlarında, Beykoz ilçemizin de marka değerinin artması adına yatırım yapılmasının önemi açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beykoz Spor Tarihi, Toplum Sağlığı, Salon Sporları, Spor Tarihi

ABSTRACT

The Development of Hall Sports From The Early Republic To The Present in Beykoz District

Purpose: In the study, the importance of indoor sports in this distinguished district, which dates back to ancient times, has been the subject of examination, with Beykoz taking its place on the stage of history..

Method: Literature review method was used in the study.

Findings: Ahmet Mithat Efendi, who has an important place in the history of Beykoz, whose history dates back to the Ottoman Period, was the person who pioneered the sports activities of the district. Although these sports activities were carried out on the basis of associations and clubs, in the 1900s, the people of Beykoz were interested in most sports branches as amateurs. Among the indoor sports, basketball, volleyball, athletics, boxing, swimming, fitness and gymnastics have taken their place in Beykoz in terms of sports history.

Conclusion: Günümüzde ise; spor tesisleri verimliliği ve sürdürülebilirliğinin ortaya koyulacak bilimsel çalışmalarla oluşabileceği, bu konuda tesislerin ihtiyaca göre revizyonu, entegrasyonu ve butik tesisleşme yapısının önemine vurgu yapılmıştır. Toplum sağlığının gelişimi için farklı spor branşlarının etkisi aşikardır. Dünya'da gelişmekte olan salon sporlarında, Beykoz ilçemizin de marka değerinin artması adına yatırım yapılmasının önemi açıklanmıştır.

Keywords: Beykoz Sports History, Community Health, Indoor Sports, Sports History

*Beykoz Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur (08.12.2019)

¹ Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE. muratterlemz@gmail.com.tr

² Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul/TÜRKİYE. tayfurozkan@gmail.com

GİRİŞ

Beykoz'un Spor Tarihi

Beykoz'da spor faaliyetleri, Beykoz Spor Kulübü'nün kurulması ile başlamıştır. Bu kulübün kurulmasında Ahmet Mithat Efendi'nin büyük bir payı vardır. Bir düşünür ve edebiyatçı olan Ahmet Mithat Efendi Beykoz'da bir kültür kulübünün kurulmasını önemsemiştir. Kurulan mecliste Ferit Er İnal Bey, Nedim Ulbatur, Nizammettin Bey ve Ahmet Cevdedi Beyefendiler'in bu öneriye kulak asmaları sonucu kulübün kurulmasına karar verilir (Gökgöz, 2019). İlk olarak Beykoz İttihat ve Teavün Cemiyeti isminde bir dernek kurulur. Kısa bir süre sonra bu derneğin Mümeresat-ı Bedeniye spor şubesi gelişme göstermiş ve böylece Beykoz Spor Kulübü'nün (Beykoz Gençlik Kulübü) temelleri 1908 yılında atılmıştır (Hasdemir, 2010). Bu kulüp 28 Eylül 1908 yılında kurulmuştur (wikizero.com, 2015).

Beykoz Gençlik Kulübü (maksivizyon.blogspot.com)

1911 yılından itibaren ise Beykoz Şark İdman Yurdu adıyla anılır. Tarihler 1921'i gösterdiğinde ise Beykoz'un ikinci spor kulübü Beykoz Zindeler Yurdu ile birleşip Beykoz Zindeler İdman Yurdu olmuştur (blogmilliyet.com, 2008). Kulüp çatısı altında 1917 yılında futbol takımı kurulmuş ve kulübün geniş kitlelere yayılmasında ünlü futbolcu "Kelle İbrahim" önyak olmuştur. Kelle İbrahim, Beykoz Spor Kulübü'ne başkan olarak da hizmet etmeye devam etmiştir. Beykoz Spor Kulübü 45 yıl boyunca birinci ligde oynamış, fakat 1966 yılında ise 2. lige düşmüştür. Yaklaşık, 100 yılın ilk 50 senesinde Beykoz Spor Kulübü ve Anadoluhisarı İdman Yurdu takımlarının dışında, kulüp bazında sportif gelişmelere rastlanmamaktadır (beykozskderneği.tr.gg, t.y.).

Beykoz Spor Kulübü'nün kuruluşu'nda önemli katkısı olan Ahmet Mithat Efendi (beykoz.bel.tr.)

1900'lü yılların başından itibaren, Kanlıca halkının çok sayıda spor dallarıyla ilgilendiği anlaşılmaktadır. Bu sporlar arasında futbol, basketbol, yüzme, voleybol, atletizm, kürek, halter, boks, fitness ve cimnastik vardı. Bu spor dalları, kendi halinde bir Boğaziçi köyü için beklenmeyecek çeşitlilikte idi. Bu spor faaliyetlerinin birçoğunun profesyonel manada olmadığı ortaya çıkmaktadır. Futbol ile birkaç kişinin ilgilendiği; yüzme ve boks dışındaki branşların tamamen amatör ruhla bir kısmının takım halinde, bir kısmının da bireysel olarak icra edilerek gerçekleştirildiği bilinmektedir (kanlicaspor.net, t.y.).

Anadolu Hisarı Gençlik Kulübü'ne gelince ise renkleri yeşil-sarıdır. 1913 senesinde Sadrazam Talat Paşa, Müdafaa-i Milliye Cemiyeti Başkanı Cemil Bey, Mebus Süleyman Sudi Bey, İstanbul Polis Müdürü Cem'i Bey, Cimnastik Muallimi Abdurrahman Robenson Bey, Cimnastik Muallimi Ahmet Robenson Bey ve arkadaşları tarafından Anadolu Hisarı İdman Yurdu adıyla kurulmuştur (Anadolu Hisarı Kulüp Tüzüğü, 2015). Nisan 1918'de yapılan spor şenlikleri münasebetiyle kulübün hazırladığı broşüre bakıldığında, kulüp 5 yıl içinde futbol, okçuluk, hokey ve atletizmin tüm dalları ile beraber kürek, güreş, İsveç jimnastiği ve eskrim branşlarında aktivitelerini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Kulübün, hicri 1332 (m. 1914) tarihli bir belgede, okçuluk şubesi açmak için dilekçe verdiği görülmektedir (Devlet Arşivleri, 1914).

Anadolu Hisarı Gençlik Kulübü kurucularından Ahmet Robenson (tr.wikipedia.org)

Beykoz Spor Tarihinde Kelle İbrahim

1900 yılında Trabzon'un Hayrat ilçesinde doğan Kelle İbrahim, Beykoz ve Altınordu Spor Kulüplerinde oynayıp, 3 kez milli formayı terletmiştir. 1923 yılında ise İstanbul dışında olan ilk futbolcu unvanını almıştır. 1924 yılında Dünya Olimpiyatlarının en meşhur sporcusu olmaya hak kazanmıştır. Beykoz Spor Kulübü'nde futbolculuk dışında teknik direktörlük ve idarecilik yapmıştır. Beykoz Spor için sosyal hayatını hiçe sayan Kelle İbrahim evlilik dahi yapmamıştır. Beykozluların çok sevdiği bir sporcu olan Kelle İbrahim adı ilçenin ana caddesine verilmiştir (beykozskdernegi.tr.gg, t.y.).

Beykoz Spor tarihinin önemli ismi Kelle İbrahim (dostbeykoz.com)

Beykoz'un Salon Sporları Tarihi

Beykoz Cimnastik Tarihi: Ahmet Mithat Efendi önderliğinde Beykoz İttihat ve Teavün Cemiyeti adında kültür derneğinin kurulmasından sonra Mümeresat-ı Bedeniye şubesi açılıp cimnastik dalına ağırlık verilmiştir. Böylece Beykoz'da sportif aktiviteler cimnastik branşında başlamış, daha sonra basketbol, voleybol ve futbol ile devam etmiştir. İlerleyen senelerde ise yüzme ve kürek dallarında önemli başarılar elde edilmiştir. Tarihsel gelişimi itibarıyla Beykoz'da sporun birinci yüz yılında sınırlı sayıda spor yapmaktan hoşlanan gençler, cimnastikle ilgilenirken bir yandan da voleybol oynamışlardır. Yıllar 1911'i gösterdiğinde cimnastik branşı ile ilgilenen Beykoz İttihat ve Teavün Cemiyeti, Beykoz Şark İdman Yurdu adını alınca diğer branşlarla da ilgilenmeye başlamıştır (Özdemir, 2012). Anadolu Hisarı İdman Yurdu Spor Kulübü'ne gelince ise kurucularının modern cimnastik öğretmenleri Abdurrahman Robenson Bey ve Ahmet Robenson Bey olduğu bilinmektedir. 01 Nisan 1919 tarihli kulüp tüzüğünde ise şu ifadeler yer verilir: **“Yurdun beden terbiyesindeki maksat ve gayesi, Türklüğün aydınlık bir gelecek kazanmasını sağlayacak sebep ve vasıtaların hazır edilmesidir. Bunun için son usul fenni dairesinde cimnastik ve idmanlar vasıtası ile Türk Milleti'nin geliştirilmesi ve hazır halde tutulmasıdır”** (Kazancıbaşı, 2019).

Beykoz Basketbol Tarihi: Beykoz Spor Kulübü yüzücülerinin, kış gelince yapacak iş bulamadıklarından canları sıkılmış. Kadıköy Halk Eğitim Merkezinin açılmasıyla, 1944 yılında ilk olarak yüzme takımı kaptanı Tevfik Tankut zıplayan büyük sert lastik top ile salona girmiş ve salona iki basketbol potası yerleştirdikten sonra basketbol oynamaya başlamıştır. Beykoz basketbol takımı;1946 yılında kurulan Basketbol Liginde ilk Türkiye Kupası şampiyonluğu alan takım olarak tarihlere geçmiştir. 1-4 Şubat 1946 yılındaki

Basketbol Türkiye Kupası müsabakaları Mülkiye Mektebi Spor salonunda düzenlenmiştir. İstanbul'dan Beykoz, Galatasaray, Ankara'dan Mülkiye, Harp Okulu, Mülkiye'den ayrılardan kurduğu Stadyum ve İzmir'den Karma takım kupada yer almıştır.

Mülkiye Mektebi spor salonu (pinterest.com)

Enteresan olan hiçbir maç skor anlamında 25 sayı üzerine çıkmamıştır. Basketbol'da ilk Türkiye Kupası şampiyonu olan Beykoz'un kadrosunda attıkları sayılar ile şu isimler yer almıştır; Kaptan Tevfik Tankut (8), Nejat Diyarbakırlı (3), Suat Gönenç (5), Ahmet Kırılı (7), İbrahim Sulu (9), Zeki Öztaş (10), Musa Gerday (4), Eliko Bahar (11) ve Onnik (6) (Alpman, 2008).

Sıra	Takım	O	G	Y	AS	YS	P
1.	Beykoz	5	5	0	83	54	10
2.	Galatasaray	5	4	1	134	88	9
3.	Harp Okulu	5	3	2	117	106	8
4.	Mülkiye	5	2	3	108	99	7
5.	İzmir Karması	5	1	4	88	120	6
6.	Stadyum	5	0	5	70	133	4

İlk Türkiye Basketbol Kupası lig sıralaması (wikiwand.com)

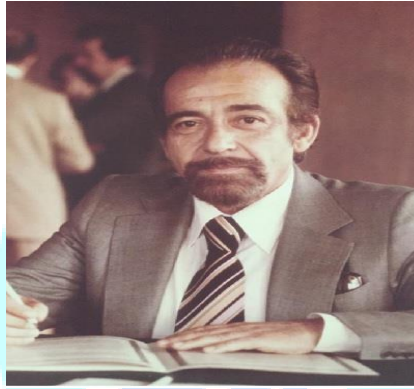
Ayrıca Beykoz kulübü 1960 sezonunda ABD'li oyuncu Clev Cristy'i Türkiye'ye getirerek forma giydirmiştir (Hasdemir, 2010).

Beykoz Basketbol Takımı 1987-1988 yılında birinci lige çıkmış olup, 1988-1989 yıllarındaki iki sezonluk mücadelenin hemen ardından ikinci ligin yolunu tutmuştur (Arat, 2012). Beykoz Spor 10 Kasım 2001 tarihinde gerçekleştirilen genel kurulda Zeki Aksu'nun başkanlığa gelmesiyle ilk yılında basketbol takımı bölgesel ligden ikinci lige çıkmıştır. İkinci yılında ise 36 takım arasından ligin 9. Sırada bitirirken, 2003-2004 sezonunda ise final grubuna kalarak TED Koleji ile birlikte ligin aynı puanla ve 4. bitirerek 1. Lige çıkma şansını kaybetmiştir. 2004-2005 sezonunda final grubunu 3. sırada bitiren Beykoz, Samsunspor'un maddi imkansızlıkları sonucunda ligin çekilmesiyle 1. Lige davet almış ve ilk sezon kümede kalmayı başarmıştır (Rookie, 2005).

ABD’li oyuncu Clev Cristy (solebury.org)

Ayrıca Kanlıca Spor Kulübü futbol takımı ile birlikte basketbol takımı da aktifti. Erol Simavi’nin kulüp başkanı olduğu yıllarda, Beykoz Spor Kulübü’nden iki tane çok iyi sporcu transfer edilmiştir. Basketbol takımı oldukça iyi, güzel neticeler almıştır (Rookie, 2005).

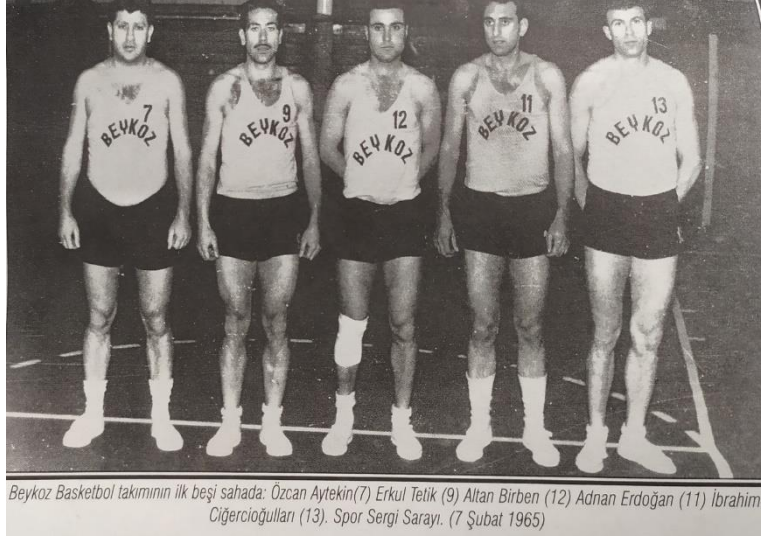

Eski kulüp başkanı Erol Simavi (hürriyet.com.tr)

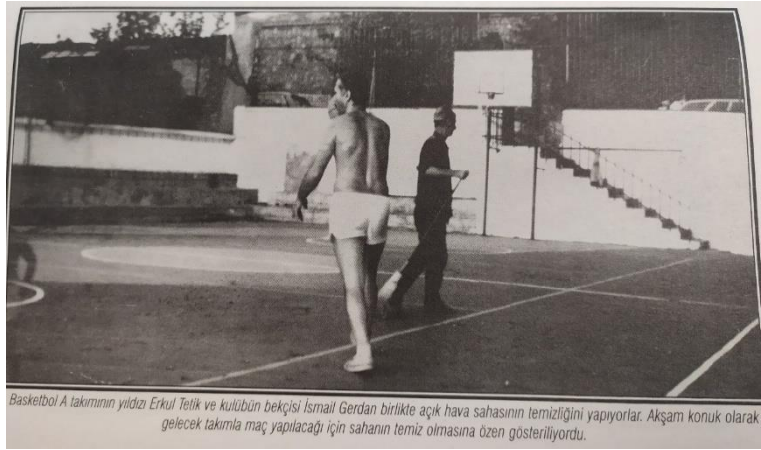
Beykoz’un önemli basketbol sporcularına geldiğimizde, aşağıdaki isimler dışında ön plana çıkanlar: İbrahim Sulu, İsmail İslamoğlu, Adnan Erdoğan, Nedim, Nurgün’dür (dostbeykoz.com, 2014),

1954 Yılı Beykoz Basketbol Takımı Kelle İbrahim ile birlikte (Soldan sağa); Kelle İbrahim, Özdemir Eravcı, Adnan Erdoğan, İsmail İslamoğlu, Nedret Kurcan, Kaptan Nejat Tözge. Oturanlar; Bülent Nart, Sırrı Bayraktar, Cemal Çetinberk, Yüksel Vural, Fecret Kurcan, Saim Baklacı (Alpman, 2008).

Özcan Aytekin, Erkul Tetik, Altan Birben, Adnan Erdoğan, İbrahim Cığercioğulları (Alpman, 2008).

Erkul Tetik'in akşam gerçekleştirecekleri müsabaka için kulübün bekçisi İsmail Gerdan ile sahanın temiz olmasına özen gösterdikleri bir an (Alpman, 2008).

1950 yılında Cudi Baklavacı, Halil Aral ve arkadaşları tarafından kurulan Paşabahçe Spor Kulübü'nde ise basketbol 1990'lı yıllarda önemli başarılar kazanmıştır. Şişe- Cam sponsorluğunda 1987-1988 sezonunda Türkiye 1. Basketbol liginde yine Şişe-Cam'ın verdiği ekonomik destekle ligi 10. sırada bitirmiştir. Kadrosunu Efe Aydan ve Eczacıbaşı'ndan Engin ile Ufuk transferleriyle güçlendirmiştir. Ligi 1988-1989 sezonunda 8. sırada, 1989-1990 sezonunda ise 6. sırada bitirmiştir. Harun Erdenay ve Orhun Ene ile kadrosunu şekillendiren Paşabahçe 1990-1991 sezonunda ligde yarı finale yükselirken, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Kupası'nda Tofaş'ı 75-72 yenerek kupayı müzesine götürmüştür. 1991-1992 sezonunda Efes Pilsen ile lig finali oynayan Paşabahçe; her iki maçı da birer sayıyla kayberek rakibine 3-1'lik skorla boyun eğmiştir (Hasdemir, 2010).

Beykoz Voleybol Tarihi: 1934 senesinde Spor Postasındaki röportajında Kelle İbrahim şu cümleyi sarf eder: “Voleybol şubemizde yüzümüzü ağartan gençlerimiz mevcut”.

Kelle İbrahim'in bu sözü voleybol sporuna verilen önemi ortaya koymaktadır (Niyazi, 1934). Beykoz'da sporun birinci yüzyılında gençlerin cimnastik ile ilgilenirken voleybol sporu ile de uğraştıkları bilinmektedir. Voleybol; Beykozlu ve Kanlıcalı gençlerin kendi aralarında, yüzme ve futbol dışındaki en çok ilgi duyduğu spor dalı olmuştur. Voleybol için çokça büyük olmayan düzlük yeterli alanın bulunması, futboldan çok daha kolay olmakta idi.

Ahmed Rasim Paşa Yalısı (degisti.com)

Ahmed Rasim Paşa Yalısı'nın arkasındaki set

Ayrıca Ahmed Rasim Paşa Yalısı'nın hemen arkasında bulunan set üzerindeki düzlük, Kanlıcalı gençlere bu sporu yapabilme olanağı vermektedir. Şeref Yavaş bu durumu şöyle anlatmaktadır: “Kurmay Albay Cevat Bey spor meraklısıydı. Bizim gençliğimizde o, ya üsteğmen ya da yüzbaşısıydı. O yıllarda mektebin hemen tam karşısında, Laklar'a gelmeden fenerin altına doğru olan yer, bizim voleybol sahamızdı. Her akşam orada bulunan sette, kendi aramızda toplanır voleybol oynardık. Müdavimler arasında Tavşan Enver, Özer Ağabey Cevat Albay bulunmaktaydı.” Kanlıca Spor Kulübü'nün de futbol branşından başka, basketbol ve gayri federe voleybol takımları da yerini almaktaydı (kanlicaspor.net, t.y.). Beykoz spor kulübü 1981-1982 sezonunda mütevazı kadroya sahip olmasına rağmen Türkiye şampiyonluğunu elde etmiştir (Hasdemir, 2010).

Kurmaya Albay Cevat Bey (tr.wikipedia.org)

Beykoz Yüzme Tarihi: Beykoz, spordaki en büyük başarılarını yüzme sporunda yakalamış ve yerini 1946 yılında Moda Spor'a bırakıncaya kadar İstanbul'un en başarılı kulübü olmuştur. Beykoz'dan fazlaca sporcu millî takıma yükselme başarısı göstermiştir. 1934 yılında Rusya ile ilk millî temas gerçekleştiren ülkemiz, ulusal yüzme takımına Safvan Serim ve Adnan'ı vermiştir. Bu branşta ülkemizdeki ilk millî mücadele ise 1937 yılında İstanbul'da Macaristan ile yapılmıştır. Moda'nın yüzme havuzunda yapılan yarışmalarda Beykozlu yüzücüler Safvan Serim, Bülent Turgutcan, Ömer Kozanoğlu, Vedat Talayman, Fikret Babakol, Mekin Davran ve Fuat Tüzünel millî takımda yer almayı başarmışlardır. İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminin ardından yeniden canlanan millî temaslarda Beykozlu sporcular millî takımda yer almaya devam etmişlerdir. 1946 yılında Kahire'de yapılan uluslararası yüzme yarışlarında Safvan Serim, Vedat Talayman ve Kamil Karaduman Türkiye'yi temsil etmişlerdir (wikiwand.com.tr, t.y).

Beykoz'un önemli yüzücülerine gelince şu isimleri sıralayabiliriz; Bedri Alev, Yaşar Albayrak, Muammer Atakan, Victoria Rula, Oktay Bağış, Ahmet Salih Çakmak, Ahmet Geç, Atilla Oruç, Fahir Kırıl, Enver Mendi (dostbeykoz.com, 2014).

Beykoz Atletizm Tarihi: Cumhuriyetin ilanından sonra, Milli Bayramlar, Kanlıcalılar ve özellikle de Kanlıca gençleri için büyük bir coşkuyla kutlanan ve beklenen günler haline dönüşürmüş. Kanlıca halkının bu özel günlerde düzenlenen spor gösterilerini ilgiyle takip ettikleri anlatılmaktadır. Koşuların düzenlendiği, iplerin gerilerek, yüksek atlama müsabakaların yapıldığı anlatılmaktadır. Beykozlu Kanlıcalılar da bu organizasyonlara seyirci olarak iştirak eder ve bu gençleri alkışlardı (kanlicaspor.net, t.y.). Önemli atletizm sporcuları olarak; Ayşegül Baklacı ve Erdem Güler'i sıralayabiliriz (dostbeykoz.com, 2014).

Beykoz Boks Tarihi: Alpman (2008) kitabında yer verdiği bir röportajdan bahsederken, Kelle İbrahim'in boks ile ilgili sözleri dikkat çekicidir. Kelle İbrahim 1962 yılında Beykoz'da boks branşından konu açılınca boks şubesini Nevzat Topoğraf'ın yönettiğinden bahseder. Eski halkevinin büyük salonunun olduğunu ve orada sporculara Nevzat Bey'in antrenman yaptırdığını dile getirmiştir. 1970'li yılların ortalarında boks hayatına başlayan, liselerarası İstanbul şampiyonu ve Türkiye ikinciliği bulunan Emin Tokay, Beykoz'un önemli sporcularından biridir. Emin Tokay, boks hayatına adım attığı günlerini şöyle anlatmaktaydı: "Boks merakım rahmetli Osman Amca sayesinde başlamıştır. Polis Osman Amca'mız, Kanlıca'da bu spora olan merakı ile de bilinir. Beni ilk teşvik eden de odur. Aynı yıllarda, Cemal Kamacı'nın Avrupa şampiyonu oluşu ile benim boksa olan bu merakım alevlendi. Ardından basamakları hızlı bir şekilde tırmandım sayılır. İki sene içinde, o

zamanlar İnönü Stadyumu'nun altındaki boks salonunda, Kamacı'ya antrenman vermeye başlamıştım.”

Nevzat Topoğraf (beykozdanizler.blogspot.com)

Yaklaşık 25 yıldır ABD'ni New York kentinde yaşayan Emin Tokay, Türk ve dünya boks tarihine, 1992 USA Altın Eldiven Boks Şampiyonu olarak, adını altın harflerle yazdırmıştır. Amerika basınında da yer bulan ve şampiyonluğa hızlıca ulaşan bu Kanlıcalı sporcu için; Daily Sports News 13 Mart 1992 tarihinde şunları yazmıştı: “Tokay, boxing in his first Golden Gloves, was like a bull pressing the bout and scoring with solid body shots. That was the formula that got him to the finals and it was the formula he rode to the championship.” Kanlıca'da boks ile yakından ilgilenen bir diğer kişi ise Polis Osman olarak tarihe geçmiştir” (kanlicaspor.net, t.y.).

Şubat 1992 - I. Golden Gloves.

1992 USA Altın Eldiven Boks Şampiyonu Emin Tokay (vidivodo.com)

1986 yılından itibaren boks sporunda varlık göstermeye başlayan Beykoz, bu yılda düzenlenen İstanbul Ferdi Boks Şampiyonasında 48 ile 54 kg sıklıklarında mücadele eden Fahri Savaş ve Yaşar Sandıkçıoğlu'nun altın madalyalarıyla ilk başarısını kazanmış oldu. 17-18 Mart 1988 tarihinde organize edilen İstanbul Kulüplerarası Boks Şampiyonası'nda 5 puan

ile Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın ardından İstanbul üçüncüsü olmayı başaran Beykoz, 1990 yılında da İstanbul Ferdi Boks Şampiyonası'nda yine iki altın madalyayla üçüncü sırada yer almayı başardı. 4-6 Kasım 2010 tarihlerinde ise organize edilen İstanbul Ferdi Boks Şampiyonası'nda Berkat Karakaya ve eski Fenerbahçeli boksör Serkan Tatar ile iki altın madalyaya ulaşmayı başarmıştır (Cumhuriyet, 1936).

Beykoz Güreş Tarihi: 1934 senesinde Spor Postası'na röportaj veren Kelle İbrahim güreş sporuna dair açıklamalar yapar: “Güreş şubemiz eskidir, memlekete 18 güreşçi yetiştirmiştir. Güreş şubemizin faaliyetlerini arttırmak için bazı yeniliklerin arifesindeyiz” (Niyazi, 1934).

Spor Postası (Nadir Kitap)

Kanlıca'nın bilinen en eski sporcusu sayılan Cin Emin Pehlivan olarak bilinmektedir. Saraylarda ve hükümdarların önünde gerçekleştirilen güreş karşılaşmaları önemli bir yere sahipti. Kısa boylu ama son derece sağlam vücut yapısı ile kendisinden çok daha ağır kilolardaki rakiplerini, kendine has oyunları ile yenmesi, iyi bir müsabaka cambazı oluşu ve inanılmaz çabukluğundan dolayı kendisine 'Cin' lakabı takılmıştır. İzleyenlere keyif veren güreş stili ile sarayda daima aranan ve karşılaşmalara davet edilen bir güreşçi olmuştur. 1948 yılı Olimpiyatları'na hazırlanan Türk Milli Güreş Takımı'nın Emirgân Korusu'nda yaptığı hazırlık çalışmalarına eğitmen olarak Cin Emin'in de davet edildiği ve o zamanın efsane olarak nitelendirilen güreşçilerine bu spor dalını anlattığı bilinmektedir (kanlicaspor.net, t.y.).

1948 Olimpiyatlar (celalgursoy.com)

Beykoz Fitness Tarihi:1950’li yılların ortalarında, vücut geliştirme (fitness) spor dalı bir grup gencin ilgisini çekmiştir. Bu ilgiyle çalışmalara başlanılan ve bireysellikten uzak olarak toplu halde yapıldığı dönemi Şeref Yavaş fazlasıyla hatırlamakta ve şöyle anlatmaktadır: “O yıllarda Çengelköy’den Kanlıca’ya yoğurt yemeye gelen Ermeni asıllı Oannis Margosyan isimli genç bir bey vardı. Sarışın, uzun boylu ve özellikle dikkati çeken atletik bir vücut yapısına sahip yakışıklı birisiydi. Bizler o zaman gençtik ve Margosyan Bey Kanlıca’ya ne zaman yoğurt yemeye gelse etrafında toplanır, nasıl onunki gibi bir vücuda sahip olabileceğimizi sorardık. O da bize tavsiyelerde bulunurdu. O zamanlar bu işler zordu, kimse bilmiyordu. Onun bize öğrettiklerine dayanarak, yoğurt kaplarına döktüğümüz betonlarla ağırlık çalışırdık. Her sabah arkadaşlarla, Zafer Kanton’un bahçesinde, Mihriabad Caddesi’nin sol tarafında olan yerde Margosyan Bey’in verdiği program doğrultusunda çalışmaya başlamıştık.” Bu ilgili gençlerin, vücut geliştirme sporunda yaptıkları bir diğer yan dal ise barfiks idi.

Ermeni asıllı Oannis Margosyan (jolygram.com).

Toplanma alanlarının da kuşkusuz o günlerin en gözde mekânı olan İsmail Ağa Kahvehanesi olduğu anlatılmaktadır. Sporla ilgili konuşmalar ve tavsiyeler burada yapılırmış. İsmail Ağa’nın oğlu Nail Sipahioğlu, o günlere tanıklık edenlerden birisi olarak şunları dile getirmektedir: “Kanlıca’da bir bahriye astsubayı vardı. Bu astsubay sanırım aynı zamanda cimmastikçiydi de. Bizlere ve Kanlıcalı gençlere vücut geliştirme ile ilgili barfiks başta olmak üzere birçok şey göstermiştir. Pateni de ilk ondan görmüştük; bizim dükkânın deniz tarafında pürüzsüz bir beton zemin vardı, onun patenle kayışını, bizler ilk defa orada izlemiştik. Fakat yerin müsait olmaması sebebiyle ne paten kayabildik ne de bu spora heves eden oldu.” (kanlicaspor.net, t.y.).

Günümüzde Beykoz Salon Sporları

Bu bölümde, Çakır, Korkmaz ve Özkan'ın 2017 yılında İstanbul verileriyle oluşturduğu yerel kriterlerin (YEK) aşamalarının ve verilerinin kullanılmasıyla; tesislerin yerel kullanıcı taleplerinin devamlılığının sağlanabilmesinin ve atıl duruma düşmesini önlemekte fayda sağlayacağını gösterilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın ana kriterinde Beykoz ilçesinin genel spor tesisleri alanına düşen, metrekare bazlı kişi sayısının İstanbul ortalamasıyla karşılaştırılması yer almaktadır. Amacımız; ilçe halkına adil fırsat ve konfor eşitliği oluşturabilme hedefimizin sayısal gerçekliğini ortaya koyabilmektir (Tablo 1). İkinci aşamamızda; Beykoz ilçemizin salon sporlarının tesis alanlarının, ilçede var olan ve bu branştaki salonları kullanabilecek kulüplerin faal branşlarıyla eşleştirilmesi yapılmıştır. Bu karşılaştırma Beykoz halkının branş isteğiyle, var olan tesislerin durumunun incelenmesine sebep olmaktadır (Tablo 2). Son kriter olarak Beykoz ilçemizdeki mahallelerin nüfus yoğunluğu ve o mahallerdeki genel anlamda spor tesislerinin branş sayısının tespiti yapılarak, yerel anlamda nüfus ile tesis sayısının karşılıklı istatistikî verileri mikro haliyle elde edilmiştir (Tablo 3 ve 4). Bu kriterlerle Beykoz ilçemizde hem genel anlamda sportif ve rekreatif, hem de salon sporları tesisleri anlamında yatırımlarının verimli ve ölçülebilir yapılması, bununla beraber kaynakların doğru ve yerinde kullanımının önemine bilimsel verilerin varlığıyla dikkat çekilmiştir.

Tablo 1. Beykoz ilçesinin alan ve nüfus yoğunluk ortalamalarının İstanbul geneliyle karşılaştırılması (İstanbul Spor Envanteri, 2015)

Alan ve nüfus yoğunluk ortalamalarının İstanbul geneliyle karşılaştırılması		
Beykoz ilçesi 1 m ² spor alanına düşen kişi sayısı (kişi/m ²)	İstanbul geneli 1 m ² spor alanına düşen kişi sayısı ortalaması (kişi /m ²)	FARK
0,804	2,221	-1,417

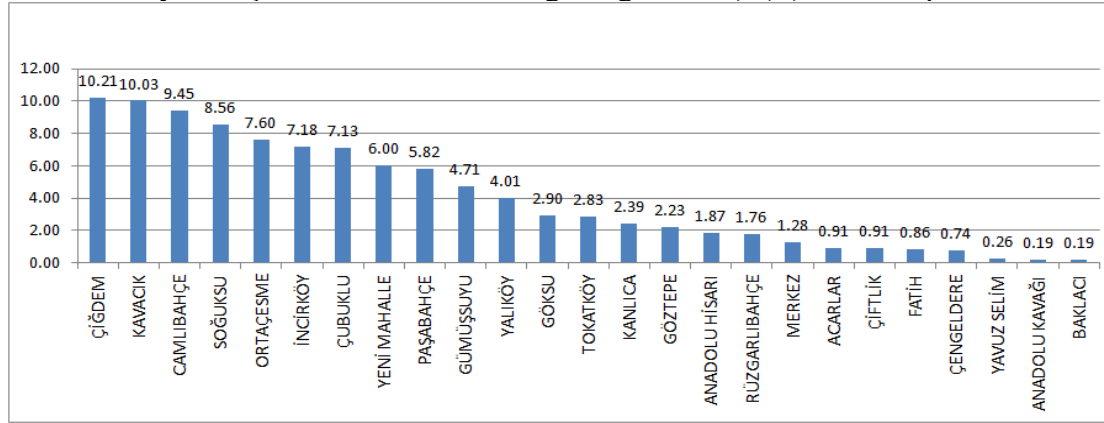
Beykoz ilçemizin kişi başına düşen spor alanı oranı, İstanbul ortalamasından çok daha iyi boyuttadır. Bu durum yeni yapılacak tesis ve branşlarda daha özenli seçimler yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Kulüp Branşları (Büyük harf) ve Branşların Tesisleri (Küçük harf) Karşılaştırılması (İstanbul Spor Envanteri, 2015)

İlçe Kulüp Branşları/ İlçe Branş Tesisleri	Halk Oyunları	Folklor	Hentbol	Badminton	Basketbol
TOPLAM	5	1	4	3	25
BOKS	KİCK BOKS	MUAY-THAI	Boks Sahası	KARATE	TAEKWON-DO
6	4	1	0	5	15
VÜCUT GELİŞTİRME	FİTNESS	Fitness Salonu	GÜREŞ	Güreş Salonu	CİMNASTİK
4	4	6	2	1	4

Salon sporları branşları ve kulüpleri karşılaştırmasında ise; cimmastik, boks, savunma sporları, eskrim ve gelişmekte olan salon sporları branşlarında tesisleşmeye veya var olan tesislere entegre olmalarına ihtiyaç vardır.

Tablo 3. Beykoz İlçesi Mahalle Nüfus Yoğunluğu 2013 (%) (İstanbul Spor Envanteri, 2015)

Tablo 4. Beykoz İlçesi Mahalle ve Spor Tesis Sayıları (İstanbul Spor Envanteri, 2015)

Beykoz İlçesi	Tesis Sayısı	Beykoz İlçesi	Tesis Sayısı	Beykoz İlçesi	Tesis Sayısı	Beykoz İlçesi	Tesis Sayısı	Beykoz İlçesi	Tesis Sayısı
Çiğdem	2	İncirköy	1	Yalıköy	1	Anadolu Hisarı	0	Fatih	0
Kavacık	3	Çubuklu	4	Göksu	1	Rüzgarlı bahçe	1	Çengeldere	2
Çamlıbahçe	0	Yeni Mahalle	3	Tokatköy	3	Merkez	3	Yavuz Selim	1
Soğuksu	0	Paşabahçe	0	Kanlıca	1	Acarlar	1	Anadolu Kavağı	0
Ortaçeşme	3	Gümüşsuyu	4	Göztepe	3	Çiftlik	3	Baklacı	0

Mahalleleri incelediğimiz tabloda en çok gözümüze çarpan konu ise; nüfusun yaklaşık %20'sini oluşturan Çamlıbahçe ve Soğuksu mahallelerinde spor tesisi bulunmamasıdır. Yeni spor tesislerinde bu mahalleler göz önünde bulundurulmalıdır.

Günümüzde Gelişmekte Olan Salon Spor Dalları

Dünyada gelişmekte olan salon sporlarına yapılacak yatırımla, hem Beykoz ilçesinin marka değerinin artması hem de farklı spor branşlarının ilçe halkı tarafından yapılabilmesi, bununla beraber uluslar arası bazda salon sporu etkinliklerinin ilçede gerçekleşebilmesi sağlanacaktır. Korfbal, Squash, Dijital oyunlar, Salon raket sporları (Badminton, Padel, Pickle ball) branşları içinde özellikle Padel ve Pickle ball isimli raket sporları Dünyada hızla gelişmekle birlikte, ülkemizde henüz yayılmamış olması nedeniyle Beykoz'un öncülüğünde ilçenin bilinirliğinde önemli bir yere sahip olacaktır.

Padel branşı Dünya Şampiyonası müsabakası

SONUÇ ve ÖNERİLER

Beykoz'da 1900'lü yılların başından itibaren salon sporları olarak basketbol, voleybol, yüzme, atletizm, boks, fitness ve cimnastik aktivitelerinin yoğunluğu göze çarpmıştır. Ahmet Mithat Efendi'nin büyük gayretleri ile kültür kulübü olan, Beykoz İttihat ve Teavün Cemiyetinin kurulmasıyla ilçede spor aktivitelerine adım atılmış olduğu görülmektedir. Bir süre sonra İttihat ve Teavün Cemiyeti Derneğinin bir kolu olan Mümeresat-1 Bedeniye Şubesi gelişme göstererek, 1908'de Beykoz Spor Kulübünün kuruluşuna zemin hazırlamış olduğu ortaya çıkmaktadır. 1911 yılından 1921 yılına kadar Beykoz Şark İdman Yurdu olarak anılan bu kulüp, 1921 yılında Beykoz Zindeler Yurdu ile birleşip Beykoz Zindeler İdman Yurdu adını aldığı görülmektedir. Beykozlular, fazlaca büyüklüğe sahip olmayan alanlarda oynanabileceği için voleybol branşını fazlasıyla sahiplenmiş oldukları görülmüştür. Basketbol

branşında, Beykoz Spor Kulübü'nün ABD'den Clev Cristy'i transfer ettiği ve önemli bir spor olayına imza attığı görülmektedir. Beykoz basketbol takımı 1946 yılında kurulan Basketbol Liginde ilk şampiyonluğu alan takım olarak tarihe geçtiği de görülmektedir. Yine Paşabahçe Spor Kulübü Basketbol branşında Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Kupasını 1990 yılında müzesine götürdüğü görülmüştür. Beykoz'da en başarılı spor branşının ise yüzme olduğu anlaşılmaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra Beykozlular için bir şölen, kutlanan ve beklenen günler haline gelen milli bayramlar sayesinde atletizm branşının da kendinden fazlasıyla söz ettirdiği ortaya çıkmıştır. Boks, güreş ve fitness branşlarının ayak izlerinin ise 1950 yılından sonra Beykoz'da fazlasıyla hissedildiği görülmüştür.

Günümüzde spor tesislerinin yapımından daha fazla; sürdürülebilir ve işletilebilir olmasının önemli olduğunu bilmek zorundayız. Beykoz ilçesi halkının; İstanbul'un genel nüfus/ spor tesisi ortalamasına göre fırsat eşitliği anlamında daha şanslı olduğunu; dolayısıyla yerel kriterlere (YEK) bağlı olarak spor tesisleri branşları ilave etmenin verimli sonuçlar doğuracağını düşünmekteyiz. Bununla beraber atıl alanların ya da verimsiz kullanılan spor alanlarının ihtiyaca göre revize edilmesi; farklı branş alanlarına ilçemizdeki eksik branş tesislerinin entegrasyonunun sağlanması; yeni yapılacak tesislerde ise butik (yerel halkın aidiyet duygusunu hissedeceği) alanların tercih edilmesi Beykoz için sağlıklı ve sürdürülebilir sportif, rekreatif alanların oluşumuna katkı verecektir. Tüm bunlarla beraber ilçemizin marka değerini uluslar arası çapta büyütebilecek dünyada gelişmekte olan salon sporlarına ayrı bir ehemmiyet verilmelidir.

Sonuçta; Ahmet Mithat Efendi'nin kültür anlayışıyla başlanan ilçemizdeki spor anlayışı; genç ve dinamik nüfus yapısıyla daha da fazla "toplum sağlığına" dönüşüm yapabilecek şekilde farklı branşlarda ve sürdürülebilir yapısıyla "bilim ve akademik gerçekler" işbirliği ile örnek bir noktaya ulaşabilecektir.

KAYNAKLAR

- Abacı N. (2014), 100 Yıllık 2 Çınar Beykozspor 1908-Vefaspor, (2008). 100 Yıllık iki Çınar Beykozspor 1908-Vefaspor,<http://blog.milliyet.com.tr/100-yillik-iki-cinar-beykozspor-1908-vefaspor/Blog/?BlogNo=125708> Erişim Tarihi: 29 Ekim 2019.
- Alpman N. (2008). Yüzyıllık Beykoz Hikayeleri/Beykoz Sözlü Tarihi, İstanbul: Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları:36, 37.

Anadolu Hisarı İdman Yurdu

https://www.wikizero.com/tr/Anadolu_Hisar%C4%B1_%C4%B0dman_Yurdu, Erişim Tarihi: 2 Kasım 2019.

Anadolu Hisarı İdman Yurdu Spor Kulübü Derneği Tüzüğü. (2015).

<https://www.webcitation.org/6hT5rn4mQ>, Erişim Tarihi: 2 Kasım 2019.

Arat S. (2012), Hürriyet, 99 Yıllık Anadolu Hisarı Yıkıldı, <http://www.hurriyet.com.tr/99-yillik-anadolu-hisari-yikildi-19719457> Erişim Tarihi: 12 Aralık 2019.

Beykoz 1908 SK, https://www.wikiwand.com/tr/Beykoz_1908_SK, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2019.

Beykoz 1908 SK. (2015). https://www.wikizero.com/tr/Beykoz_1908_SK Erişim Tarihi: 25 Ekim 2019.

Beykoz Tarihi, <https://beykozskdernegi.tr.gg/Tarih%E7e.htm>, Erişim Tarihi: 15 Ekim 2019.

Cumhuriyet, (1936), 7 Eylül 1936.

Çakır VO, Korkmaz S, Özkan RT. (2017). Uluslararası Tesis ve Rekreasyon Alanlarının Kullanım Devamlılığının Sağlanabilmesi İçin Gerekli Yer Seçim Kriterleri(Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 52, s. 405-416)

Devlet Arşivleri. (1914), Gençler arasında beden terbiyesini yaygınlaştırmak amacıyla kurulan Anadolu Hisarı İdman Yurdu'nun, atıcılık şubesi açmak istediği" Tarih: 26/B, Dosya No:12, Gömlek No:20.

Gökgöz Y. (2019), Beykoz Spor Kulübü Başarıya Nasıl Ulaşır?, Beykoz Gündem Makalesi, İstanbul.

Hasdemir H. (2010), İstanbul'un 100 Spor Kulübü, İstanbul: Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, S: 45.

İstanbul Spor Envanteri, (2015). Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Kanlıca Spor Kulübü Tarihçesi,

<http://www.kanlicaspor.net/?SyfNmb=2&pt=Tarih%C3%A7emiz> Erişim Tarihi: 18 Ekim 2019.

Kazancıbaşı F. (2019), Anadoluhisarı İdman Yurdu Spor Kulübü'nün Doğuşu <http://anadoluhisari.org/tarihce>, Erişim Tarihi: 14 Kasım 2019.

Niyazi M. (1934), Bir Kelle İbrahim Röportajı, Spor Postası, Beykoz Sözlü Tarihi/Nazım Alpman'ın Kitabından: S: 25.

Rookie. (2005) Asırlık Beykoz 1908

Tarihi,<http://www.bundergi.com/forum/viewtopic.php?f=9&t=14684> Erişim Tarihi: 10 Ekim 2019.

Özdemir A. (2012), Beykoz'da Sporun 100 Yılı Aşkın Öyküsü, 2014, <https://dostbeykoz.com/beykoz-da-sporun-100-yili-asan-oykusu> Erişim Tarihi: 21 Ekim 2019.

